

ALFA FILM

Una història commovedora

XÈNIA
DYAKONOVA

Aquests dies, llegint *Dark harbor* de Mark Strand (1934-2014), he recordat l'entrevista que li vaig fer el 2012, quan va venir a Barcelona per participar en el Festival Internacional de Poesia. Em va dir moltes coses memorables. Per exemple, que els seus poemes sovint naixien a partir d'un títol –posem per cas, *Amor per filat per la llum d'un fanal*–, i a mesura que feia el poema anava desxifrant el significat del títol, com si fos un somni. O que si tornés a néixer, voldria viure la vida ulterior de Kafka i escriure tot allò que Kafka hauria escrit si no hagués mort als quaranta anys de tuberculosi. Quan li vaig preguntar per les seves lectures

més recents, em va parlar, entusiasmat, d'*El primer amor* d'Ivan Turguénev (1818-1883). Li havia quedat gravada una escena en què un home donava un cop de fuet al braç d'una noia, i ella es feia un petó al braç ferit. “Això és tan commovedor!”, em deia Strand, i jo estava francament perplexa. Era *commovedor*, la paraula? Vaig decidir que buscaria el llibre l'endemà mateix i ho sabria.

Ara que hi he tornat m'adono que ho havia oblidat tot menys aquesta escena, que apareix cap al final d'una manera inesperada, trencant la promesa de lirisme del títol i la melangia plàcida d'aquesta narració en primera persona. L'home és el pare del protagonista, un adolescent de setze anys rememorat per un narrador de quaranta; la

EL PRIMER AMOR
IVAN TURGUÉNEV
ANGLE EDITORIAL
TRADUCCIÓ DE MIQUEL CABAL
128 PÀG. / 11,80 €

noia és l'amor del fill i alhora l'amant del pare. El pare i la noia es troben d'amagat, i el fill, observador secret, veu com discuteixen, com la noia li demana que se separi de la seva dona i com el pare, per tota resposta, treu el fuet i li pega. La noia es fa un petó a la marca vermella que li ha deixat al braç i l'adolescent al principi queda esbalaït, però al cap d'una estona la passió d'ells dos, amb tota la seva força despietada, comença a suscitar-li admiració i fins i tot enveja. Aquesta exaltació en la misèria, la complaença en el patiment i la set maltissa de sacrifici són coses que associem més amb Dostoievski que no amb Turguénev. També la rivalitat entre pare i fill per una dona ens recorda un argument dostoiévskià, el d'*Els germans Karamàzov*. Ara bé: en el llibre de Dostoievski aquesta rivalitat és una font d'odi i de desitjos assassins, mentre que en el de Turguénev, el narrador, havent descobert la relació del pare amb la seva estimada, afirma: “No tenia cap sentiment negatiu envers el pare. Al contrari, als meus ulls encara havia crescut...” Flau-

bert, que va llegir *El primer amor* en francès el 1863, tres anys després de la seva publicació en rus, deia en una carta a Turguénev que aquestes dues frases brillaven per damunt de la resta del relat i tenien una “fondària pertorbadora” que els lectors probablement passarien per alt.

És aquí on em ve al cap l'adjectiu de Strand. El que és commovedor en aquesta història és l'amor del fill pel pare, o la compassió que és capaç de sentir per ell en tot tipus de circumstàncies, encara que el pare sempre l'hagi tractat amb fredor i gairebé amb hostilitat. Qui sap si per a Strand en les frases que destaca Flaubert hi havia un eco emocionant de *La condemna* de Kafka, aquell conte en què un jove que s'acaba de prometre va a veure el seu pare vell i, quan ja pressent que el pare el vituperarà i el destruirà, se'l mira amb tendresa i pensa: “El meu pare encara és un gegant”. En aquella conversa amb Mark Strand, en un camerino del Palau de la Música, podríem haver parlat més d'*El primer amor*, però jo no gosava confessar que no l'havia llegit i vaig canviar ràpidament de tema. ♦♦

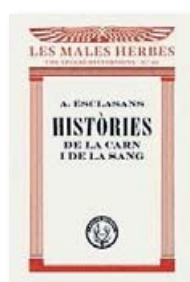
Episodis tràgics d'un passat llunyà

JOAQUIM
ARMENGOL

En algun moment Agustí Esclasans i Folch (Barcelona, 1895-1967) va caure de forma arbitrària en l'oblit. Era autodidacte i un lector voraç amb facilitat pels idiomes. De ben jove ja pugnava per guanyar-se la vida com a professional de les lletres, traduïnt de l'anglès, el francès o l'italià i publicant en diaris com *La Veu de Catalunya*, *El Matí* o *La Humanitat*. Sens dubte és un escriptor a tenir en compte per la seva vastíssima obra, i salvar-ne allò perdurable sembla la tasca que ha emprès l'editorial Males Herbes amb el número 66 de la seva col·lecció *Distorsions. Històries de la carn*

i de la sang, un recull magnífic de contes curts, va ser el celebrat debut narratiu d'Agustí Esclasans el 1928.

Els vint relats curts que componen *Històries de la carn i de la sang* tenen l'aire, en general, d'episodis tràgics d'un passat llunyà que testimonia la peculiaritat i el caràcter d'una època que ens segueix interpel·lant. Els tipus socials que l'escriptor prenien de la realitat quotidiana ens fan comprendre què suposa viure al caire del abisme. La veritat és que relats com *L'escarabat negre-i-blanc*, *El llamp* o *Tendresa* són exemples que aquesta realitat evocada, malgrat la seva aparent descripció plena de detalls externs, té un sentit tan elemental com profund. Penso que l'excés de vida interior que el mateix Esclasans

HISTÒRIES DE LA CARN I DE LA SANG
AGUSTÍ ESCLASANS
MALES HERBES
142 PÀG. / 16,50 €

atribuïa a l'abast dels relats és el seu valor més preuat, perquè la impressió d'existència que produeixen, tal com va dir Carles Riba, és fascinant.

De la mateixa manera que la vida quotidiana és rica i diversa, les il·lusions humanes que s'hi manifesten són infinites, però per copsar-ne l'essència l'autor tempteja amb diferents tipus de narracions, desplegant al màxim una realitat desdoblada –no hi falta el simbòlic–, dels fets viscuts. S'hi passen petits herois i heroïnes enfrontats a la pobresa i la misèria, al dolor, al goig del viure, a l'inexorable i fugaç pas del temps, a la resignació i la joia del món, a la fatalitat, a la violència domèstica i la brutalitat, també al malbaratament de la vida o l'inexplicable...

Agustí Esclasans escriu molt bé. Essent hereu i admirador del Noucentisme, es delecta amb la metàfora creativa i amb un exercici d'estil esponerós. Tot i ser precís i contundent en la paraula, hi ha una certa complaença en el desplegament estilístic i en l'adjectivació, l'ànima del ritme dels relats, que és un dels seus valors més encomiables. Més enllà d'aquest estil d'escriptura, els seus contes tenen la virtut de no ser moralitzadors. És per això que del seu magnífic estil se'n desprèn una lectura deliciosa. El que sorprèn, però, és la manca d'humorisme. Potser això ens faci més versemblant aquell aire de “vidu permanent” que li trobava J.V. Foix els darrers anys. ♦♦